

Lavatka József (1919-1939)

Lavatka József 1919. október 1-én érkezett Gerendásra. 20 évet töltött ezen a kis településen. Lelkes, egyházát rajongásig szerető ember volt. Ő lett a gerendásaik szemében a PLÉBÁNOS.

Betegsége ellenére (szervi szívbaja volt) mindent megtett a híveiért, amit kora és körülményei megengedtek. Békésen született 1887. május 3-án. 1910. június 10-én szentelték pappá Vácott. Eredetileg váci egyházmegyes pap, 1914. július elsejei hatállyal került át a nagyváradi egyházmegyébe. Orosházára került, majd 1915. augusztus 1-től Békésen szolgált.

1920. június 4-én aláírták a trianoni békét. Ennek az lett az egyházkormányzati következménye, hogy apostoli kormányzóság lett a nagyváradi püspökség magyarországi része Gyula, majd 1929-től Debrecen központtal. Az adminisztrátor Lindenberger János nagyváradi kanonok, gyulai, majd debreceni plébános lett.

Lavatka József munkásságát az iskola, a templom és a kántorlak rendbehozatalával kezdte (1921). 1922-ben húsz kataszteri hold földet vásárolt az egyházközségnek. 1923-ban megnagyobbíttatja a templomot, igaz nem a legszerencsésebb módon. Pfaff és Schneider gyulai mesterek voltak a kivitelezők. 1926-ban felépíti az új két tantermes iskolát.

1923. legszomorúbb eseménye gróf Széchenyi Miklós püspök halála volt. Nehéz megpróbáltatásokat kellett átélnie. Az első világháború alatt kezdődött a szívbaja. 1920-ban egy bukaresti tárgyalás után jelentkezett betegsége komolyabb formában. 1923. november 18-án is Bukarestbe készült, de röviddel a vonat indulása előtt akut vakbélgyulladás tünetei mutatkoztak. Orvosai tanácsára 20-án este Budapestre érkezett, ahol megoperálták. A műtét után állapota kielégítően javult, de szívbaja újra jelentkezett. Utolsó mondata: Szegény egyházmegyéim. December 1-én átlépett az örökkévalóságba. December 4-én ideiglenesen a Kerepesi úti temetőben temették. Végrendeletében meghagyta, hogy földi maradványait az orosházi templomban, egyházmegyéjének magyar részén helyezték örök nyugalomra. Elhalálózásakor még nem volt kész a sírkamrája, csak tavasszal készült el.

A kriptát Siegel Albin Budapesti építész tervezte, melyet a püspök jóváhagyott. Eredeti román stílusban épült. A kriptá az orosházi templom kereszthajójában van elhelyezve. A sírüreget fekete márványból készült fedőlap borítja, melyen a nyugvó neve és a Szent Szívet ábrázoló szimbólum van. A sír hátsó részén kb. 2,5 méteres márványkereszt áll.

Rajta fehér márványból Krisztus szobra a Szent Szívvel. Ezt Horváth Lajos készítette. A sírt körülvevő korlát imazsámoly lett. Ez a három szót vésték a korlátra: csak egy Miatyánkot.

Gróf Széchenyi Miklós püspök ünnepélyes temetése 1924. július 1-én, Orosházán került sor. A szertartást Brém Lőrinc tartotta, a gyászbeszédet pedig dr. Karácsonyi János nagyprepost mondta. A gerendási hívek részt vettek a szertartáson Lavatka József vezetésével.

Az 1925-ös évet XI. Piusz pápa szent évvé nyilvánította. Az Országos Katolikus Szövetség zarándoklatot szervezett Rómába.

1929. július 6. keltezéssel dr. Lindenberger János kanonok, a gerendási káplánságot plébániai rangra emelte. Lavatka József lett az első plébános.

1927-ben a templom új harangot kapott. Ugyanebben az évben Ancsin R. György kőkeresztet állíttat a templom elé. Ma is áll.

Lavatka József a lelki élet emelésére is nagy gondot fordított. Újjászervezte a Rózsafüzér Társulatot, a ferences harmadrendet és a Jézus Szíve Társulatot. 1926-ban és 1932-ben két népmisziót tartatott. 1939. március elsején a Mária Kongregáció Zászlaját áldotta meg. Ekkor azonban már súlyos beteg volt. A beteges plébános segítségére 1937-38-ban dr. Pálmai József, 1938-39-ben Buri János káplán sietett.

Lavatka József 1939. november 20-án adta vissza lelkét a Teremtőnek. Földi maradványai Gerendáson várják a feltámadást. Sírját a hívek gondozzák.

Ezután Buri János, az akkori káplán adminisztrátorként vezette az egyházközséget 1940 nyaráig. Ezután Füzesgyarmaton (1968-ig), Gádoroson (1971-ig), majd Békésszentandrásan (1986-ig) végezte a hívek lelki gondozását.